

оновлене видання

ЯК І КОЛИ МОЖНА ЗВЕРНУТИСЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ?

ЩО САМЕ МОЖЕ БУТИ ОСКАРЖЕНО ДО ЄСПЛ?

У Європейському суді з прав людини (далі - ЄСПЛ) можна оскаржити лише порушення державою в особі її органів, установ, організацій, посадових осіб чи інших владних суб'єктів прав людини або основоположних свобод, які передбачені Європейською Конвенцією про захист прав та основоположних свобод людини та Протоколів до неї.

До таких прав, наприклад, відносяться право на життя, заборона катувань та іншого нелюдського поводження, право на свободу пересування, право на свободу асоціацій, право на справедливий суд, право на свободу вираження поглядів та віросповідання тощо. Більш детально на сайті міністерства юстиції www.minjust.gov.ua або Суду www.echr.coe.int

Пам'ятайте, що ЄСПЛ не є четвертою інстанцією та не переглядає рішення українських судів по суті.

Не можна скажитись до Суду лише з тих підстав, що особа не задоволена рішенням національного суду.

Перед звернення до Суду ОБОВ'ЯЗКОВО слід проконсультуватися із юристом, що має досвід ведення таких справ.

Відповідачем у Суді завжди є уряд держави, проти якої подається заява.

Україну як відповідача у ЄСПЛ представляє Урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини.

Стаття 35 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

Умови прийнятності

3. Суд оголошує непринятною будь-яку індивідуальну заяву, подану згідно зі статтею 34, якщо він вважає:

а) що ця заява несумісна з положеннями Конвенції або протоколів до неї, явно необґрунтована або є зловживанням правом на подання заяви; або

б) що заявник не зазнав суттєвої шкоди, якщо тільки повага до прав людини, гарантованих Конвенцією і протоколами до неї, не вимагає розгляду заяви по суті, а також за умови, що на цій підставі не може бути відхилена жодна справа, яку національний суд не розглянув належним чином.

4. Суд відхиляє будь-яку заяву, яку він вважає непринятною згідно з цією статтею. Він може зробити це на будь-якій стадії провадження у справі.

(стаття 35 зі змінами, внесеними згідно з Протоколом № 14 від 13.05.2004 р.)

ЯКІ УМОВИ ЗВЕРНЕННЯ ДО ЄСПЛ?

- Особа може звернутися до ЄСПЛ лише після того, як вичерпано усі доступні ефективні національні засоби юридичного захисту, зокрема, коли справу було розглянуто усіма судовими інстанціями України.
- Заяву до ЄСПЛ можна подати протягом шести місяців з дня ухвалення остаточного рішення національного суду.
- Якщо ж національний суд зволікає з розглядом справи, тоді право на звернення зберігається протягом усього часу зволікання, аж до вирішення українським судом справи.

ЩО ТАКЕ КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ЯКІ ПРАВА ТА СВОБОДИ ВОНА ГАРАНТУЄ?

ЄСПЛ розглядає лише заяви стосовно порушень прав та свобод, гарантованих Європейською конвенцією про захист прав людини (повна назва - Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод). Конвенція була схвалена у 1950 р. Комітетом міністрів Ради Європи, а у 1953 р., після того як її ратифікували вісім держав, Конвенція набрала чинності.

Україна як член Ради Європи ратифікувала Конвенцію 17 липня 1997 р., а набрала чинності Конвенція для України з 11 вересня 1997 р.

Із офіційним перекладом українською мовою тексту Конвенції та протоколів до неї можна ознайомитися на сайті законодавства Верховної Ради України www.rada.gov.ua

Для того, щоб звернутися до ЄСПЛ, слід вчинити такі дії:

Проконсультуватися з юристом, який має досвід представлення інтересів в ЄСПЛ

Заповнити заяву згідно з вимогами суду, в тому числі українською мовою

УВАГА! На сайті ЄСПЛ міститься пояснювальна нотатка для осіб, які заповнюють формуляр

Надіслати заяву з доданими до неї документами поштою на адресу ЄСПЛ:

The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
F-67075 Strasbourg - Cedex
France – Франція

Проведення у справах зазвичай відбувається у письмовій формі, публічні слухання є винятком, тому їхати до Страсбурга найчастіше не виникає потреби. Звернення до ЄСПЛ є безкоштовним.

Із офіційним перекладом українською мовою тексту Конвенції та протоколів до неї можна ознайомитися на сайті законодавства Верховної Ради України за адресою http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

ХТО МОЖЕ ЗВЕРНУТИСЯ ДО СУДУ?

Звертатися до Суду можуть як громадяни України, так і особи без громадянства або іноземці, як повнолітні, так і неповнолітні особи, дієздатні, так і недієздатні особи, суд також може прийняти заяви від будь-якої особи, неурядової організації або групи осіб, які вважають себе потерпілими. Важливо лише, щоб особа була постраждалою (жертвою) від порушення прав чи свобод, гарантованих Конвенцією, вчиненого однією або кількома державами-учасницями Конвенції.

ЯКА КОМПЕТЕНЦІЯ СУДУ?

ЄСПЛ не виконує роль національного суду і не є вищою інстанцією відносно національних судів. Він не може скасовувати чи змінювати рішення національних судів. Під час розгляду індивідуальних заяв Суд вирішує питання про те, чи справді держава допустила порушення взятих на себе зобов'язань в межах Конвенції та протоколів до неї. І за умови визнання факту порушення застосовує відповідні заходи впливу.

ЯК ПРАВИЛЬНО ОФОРМИТИ ЗВЕРНЕННЯ?

Індивідуальна заява має бути викладена у письмовій формі однією з держав, які ратифікували Конвенцію. Тобто не зважаючи на те, що судочинство у ЄСПЛ ведеться англійською або французькою мовами, Ви можете викласти свою заяву українською, російською або іншою офіційною мовою держав-учасниць Конвенції та протоколів до неї. Важливо пам'ятати, що заява до Суду може бути викладена лише на офіційному бланку формуляра заяви.

Готуючи звернення, потрібно:

- 1) зазначити інформацію щодо сторін;
- 2) стисло викласти факти про порушення;
- 3) зазначити, які саме права та свободи були порушені з посиланням на конкретні статті Конвенції та протоколів до неї, які гарантують ці права;
- 4) стисло викласти вимоги;
- 5) зазначити, чи був факт звернення з аналогічною скаргою з цього самого питання до інших міжнародних установ;
- 6) вказати, які національні засоби юридичного захисту використано ;
- 7) вказати докази, які засвідчують викладені факти;
- 8) підписати заяву та зазначити дату її підписання.

ЯК ВИКОНУЮТЬ РІШЕННЯ ЄСПЛ?

З набуттям чинності рішенням Суду, у якому було визнано порушення Україною прав, статусу остаточного, особа набуває статусу стягувача і може вимагати виконання рішення.

Порядок виконання рішень Суду в Україні визначається Законом України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини".

Виконання рішення Суду може полягати у трьох аспектах:

- виплаті відшкодування (за умови, що його було присуджено або воно передбачено умовами дружнього врегулювання);
- вжитті додаткових заходів індивідуального характеру з метою відновлення порушених прав;
- а також заходів загального характеру, спрямованих на попередження випадків аналогічних порушень у майбутньому.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

Європейський Суд з прав людини

<http://www.echr.coe.int/>

Портал Судова влада України Державна судова адміністрація України

www.court.gov.ua

Вища рада юстиції

www.vru.gov.ua

Вища кваліфікаційна комісія суддів України

www.vkksu.gov.ua

Верховний суд України

www.scourt.gov.ua

Міністерство юстиції України

www.minjust.gov.ua

Верховна Рада України Законодавство України

www.rada.gov.ua

Єдиний державний реєстр судових рішень

www.reyestr.court.gov.ua

Проект USAID «Справедливе правосуддя»

www.fair.org.ua

Пам'ятайте, перед вчиненням будь-яких значущих юридичних дій варто отримати консультацію юриста.
Оновлено станом на 08.08.2014

Ця публікація була здійснена за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Проекту «Справедливе правосуддя».